

Wet werkelijk rendement box 3

Impact: **ingrijpend** / middelgroot / beperkt

			
Interactie burgers/bedrijven	x		
Maakbaarheid systemen	x		
Handhaafbaarheid	x		
Fraudebestendigheid		x	
Complexiteitsgevolgen	x		

Risico procesverstoringen: **groot** / gemiddeld / klein

	incidenteel	structureel
Dienstverlening	€ 1,55 mln.	€ 2,80 mln.
Handhaving/toezicht	€ 4,21 mln.	€ 105,25 mln.
Automatisering	€ 13,98 mln.	€ 0

Personele gevolgen: 148,5 fte incidenteel
901,6 fte structureel

Invoering mogelijk per: 01 – 01 – 2027, onder voorwaarden zoals geformuleerd in het eindoordeel

Beslag portfolio: groot

Eindoordeel

Het wetsvoorstel heeft door de complexiteit ingrijpende gevolgen voor burgers en de uitvoering en zal – zeker in de transitieperiode van 3 tot 5 jaar na inwerkingtreding van de wet – leiden tot verslechterde dienstverlening, beperkte mogelijkheden tot vooroverleg en onvoldoende toezicht. Onder randvoorwaarden is het voorstel technisch realiseerbaar met ingang van belastingjaar 2027.

Bij een heffing gebaseerd op werkelijk rendement zijn meer gegevens nodig dan bij een forfaitaire heffing, die belastingplichtigen vaak zelf zullen moeten aanleveren. Dit voorstel introduceert een administratieplicht voor circa 1,6 miljoen belastingplichtigen en is ook voor alle andere burgers ingewikkelder. Het voorstel leidt hiermee tot nieuwe en extra administratieve lasten.

De complexiteit in het wetsvoorstel zorgt ervoor dat het voorstel fout- en discussiegevoelig is. Voor de uitvoering is mede hierdoor een uitbreiding van de personele capaciteit van ruim 900 fte nodig; bovenop de al bestaande wervingsopgave. De verwachting is dat deze werving tenminste in de transitieperiode niet gerealiseerd kan worden. In de transitieperiode zal het niveau van dienstverlening en toezicht dan ook onvoldoende zijn. Met onvoldoende dienstverlening en toezicht wordt het risico gelopen dat de bereidheid bij belastingplichtigen om vrijwillig te voldoen aan fiscale verplichtingen afneemt (compliance).

Al deze gevolgen zullen politiek geaccepteerd moeten worden.

De belangrijkste randvoorwaarden die ook dan nog gelden voor invoering per 1-1-2027 zijn:

- het wetsvoorstel wordt uiterlijk 15-03-2025 aangenomen door de Tweede Kamer. Latere vaststelling leidt ertoe dat gegevensleveranciers (banken, verzekeraars) niet tijdig, juist en volledig hun gegevens aan de Belastingdienst kunnen aanleveren;
- tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel wordt niet tot ingrijpende veranderingen besloten;
- verschillende nog lopende arresten bij de Hoge Raad leiden niet of nauwelijks tot aanvullende herstelwerkzaamheden;
- omdat een deel van de aanpassingen van de geautomatiseerde systemen in 2028 gerealiseerd zal moeten worden, resteert in dat jaar nagenoeg geen ruimte voor andere aanpassingen in de inkomstenbelasting.

Nota bene: de uitfasering van Cool:gen per 31 december 2026 blijft prioriteit houden in het IV-portfolio van de Belastingdienst. Latere uitfasering heeft grote risico's voor de heffing van de inkomstenbelasting. Dit is de reden dat elke additionele vraag aan de IH-keten, of aanvullende complexiteit in het voorliggende wetsvoorstel, ervoor zorgt dat inwerkingtreding per 2027 niet meer gerealiseerd kan worden.

Beschrijving wetsvoorstel

Deze uitvoeringstoets betreft het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3. Sinds de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001 heeft de belastingheffing over het inkomen uit sparen en beleggen ('box 3') een forfaitair karakter. Een forfaitaire heffing is voor zowel belastingplichtigen als voor de Belastingdienst eenvoudig, maar sluit minder goed aan op het rechtvaardigheidsbeginsel. De te betalen belasting hangt dan niet af van het werkelijke inkomen uit sparen en beleggen. Daarom is in het coalitieakkoord van 15 december 2021 afgesproken om een nieuw box 3-stelsel in te voeren op basis van werkelijk rendement. Een ontwikkeling die hieraan extra urgentie toevoegt is het arrest van de Hoge Raad (HR) van 24 december 2021.¹

De hoofdlijnen van het wetsvoorstel worden hierna beschreven.

Twee heffingsstelsels

Het voorstel combineert twee heffingsstelsels:

- een vermogensaanwasbelasting: voorgesteld wordt in box 3 het totale, werkelijke met vermogensbestanddelen behaalde voordeel in de heffing te betrekken. Het gaat om het directe rendement uit vermogen (zoals rente, dividend, huuropbrengsten) en om de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen (indirect rendement). Het directe rendement en de waardeontwikkeling wordt jaarlijks belast. Als dit leidt tot een verlies, dan zijn de verliezen te verrekenen met box 3-inkomen in andere volgende jaren (carry-forward).
- een vermogenswinstbelasting: voor onroerende zaken en voor startende ondernemingen (*start-ups*) wordt als uitzondering op de hoofdregel een vermogenswinstbelasting voorgesteld, zodat voor deze categorieën vermogensbestanddelen geen belasting verschuldigd is over nog ongerealiseerde waardeontwikkelingen.

Onroerende zaken en eigen gebruik

Het voordeel uit het ter beschikking hebben van een onroerende zaak in eigen gebruik wordt in aanmerking genomen als directe inkomsten. Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringstoets was nog in onderzoek hoe de omvang van het voordeel van eigen gebruik moet

worden bepaald. Dit moet nog op uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid worden getoetst. Een addendum op deze uitvoeringstoets volgt op een later moment.

Het is voor belastingplichtigen en de Belastingdienst van groot belang, dat daar waar in het wetsvoorstel sprake is van het gebruik van forfaits (bijvoorbeeld de vastgoed-bijtelling) de hoogte hiervan niet tot bezwaar- en beroepsprocedures zal leiden met mogelijke herstelacties tot gevolg.

Beschikbaarheid van gegevens en administratieplicht

Op grond van de renseigneringsplicht voor financiële instellingen beschikt de Belastingdienst over de gegevens van (inkomsten uit) vermogensbronnen die bij Nederlandse financiële instellingen worden aangehouden. Te denken valt daarbij aan rente op bankrekeningen en schulden, ontvangen dividend en vermogensaanwas van publiek verhandelbare aandelen en obligaties. Van de ca. 4,1 mln. belastingplichtigen met een inkomen in box 3 hebben ca. 2,5 mln. alleen bank- en spaartegoeden. Voor hen blijft de aangifte IH voorgevuld en daarmee relatief eenvoudig; al zullen ook zij meer gegevens moeten controleren.

Voor de ca. 1,6 mln. belastingplichtigen met andere vermogensbronnen dan alleen bank- en spaartegoeden en beleggingsrekeningen bij Nederlandse financiële instellingen geldt dat de Belastingdienst niet over alle relevante gegevens beschikt. Het gaat dan bijvoorbeeld om informatie over onroerende zaken, niet-beursgenoteerde aandelen en spaar- en beleggingsrekeningen aangehouden bij buitenlandse financiële instellingen. In het wetsvoorstel wordt om die reden ter onderbouwing en validatie van inkomsten, verkoopresultaten en kosten een administratieplicht ingevoerd voor de burger. Dit leidt tot een toename van de administratieve lastendruk.

Interactie burgers/bedrijven

Uit onderzoek en testen blijkt dat belastingplichtigen gewend zijn geraakt aan de vaak volledig voorgevulde aangifte voor de inkomensheffing. Ook blijkt dat er weinig kennis is over de huidige box 3-wetgeving. Burgers verwachten dat de Belastingdienst alle vermogensgegevens van hen heeft. Dit maakt de invoering van een heffing op werkelijk rendement communicatief moeilijk.

Het gaat hier om een zeer grote doelgroep belastingplichtigen met in hun relevante omgeving diverse stakeholders (fiscaal en maatschappelijk dienstverleners, gegevensverstrekkers, investeerders, medewerkers van de Belastingdienst, belangenorganisaties), waarbij het voorstel voor verschillende groepen een andere impact heeft.

In het nieuwe stelsel zijn veel meer gegevens nodig voor de bepaling van het box 3 inkomen. Circa 1,6 mln. belastingplichtigen hebben vermogensbestanddelen waarvan de voor de berekening van de belastingplicht benodigde gegevens niet bij de Belastingdienst bekend zijn en kunnen daarom niet in de voorgevulde aangifte verwerkt worden. Belastingplichtigen moeten daarom van deze gegevens een juiste en volledige administratie bijhouden ten behoeve van het invullen van de aangifte en de eventuele daaropvolgende controle door de Belastingdienst (administratieplicht).

Vanuit de Belastingdienst bestaat, door het benodigde inzicht in de specifieke situatie bij de belastingplichtige, zorg over het niveau van dienstverlening dat geleverd kan worden. Belastingplichtigen met verschillende vermogensbronnen zullen in veel gevallen een (fiscaal) dienstverlener moeten inschakelen om juist en volledig aangifte te doen. De complexiteit van het nieuwe stelsel kan maar beperkt worden weggenomen door goede communicatie en voorlichting. Dit vergroot het risico dat belastingplichtigen niet juist of onvolledig aangifte doen.

Bij de invoering van het voorstel is van 2026 tot zeker 2029 een intensief communicatietraject nodig met als doel belastingplichtigen te ondersteunen bij het doen van aangifte. De inzet is het aangifteformulier zo te ontwerpen dat bij het invullen meteen ook aan de administratieplicht wordt voldaan, of in ieder geval duidelijk is welke gegevens de belastingplichtige in de eigen administratie moet bewaren. Uit eerste pilots met het invullen van een formulier Opgaaf Werkelijk Rendement (OWR) in het kader van mogelijk aanvullend Herstel op de Overbruggingswet box 3² blijkt echter dat de materie voor veel burgers erg ingewikkeld is. Dit formulier OWR is diepgaand getest onder een zestal belastingplichtigen met diverse vermogensbronnen in Box 3 en kan als indicatie gezien worden van de complexiteit voor burgers. Eén deelnemer had het MBO-opleidingsniveau en de anderen waren HBO- en WO-geschoold.

Allen bleven na de inleidende uitleg door de Belastingdienst vragen houden bij de wijze waarop zij het rendement moesten berekenen en geen van hen vulde alle gegevens juist in. De duiding van het wetsvoorstel door de Belastingdienst is dat de materie zeer complex is voor belastingplichtigen.

Maakbaarheid systemen

Maakbaarheid

Implementatie van het wetsvoorstel vereist ingrijpende wijzigingen in de geautomatiseerde ondersteuning van het aangifteproces voor de inkomensheffing. Ook heeft het voorstel een grote impact op de gegevensuitwisseling van de Belastingdienst met financiële instellingen en het Kadaster. De voor realisatie noodzakelijke aanpassingen zijn technisch maakbaar.

Haalbaarheid

Ten opzichte van eerdere inschattingen is de complexiteit van het wetsvoorstel toegenomen, onder meer met de introductie van de vermogenswinstbelasting bij start-ups. Daarnaast is meer werk nodig aan raakvlakken met aanpalende IV-voorzieningen dan eerder voorzien. Ook blijkt de eerder veronderstelde spreiding van de bouw van IV-voorzieningen over 2026 en 2027 niet langer mogelijk zoals voorzien met als gevolg dat de bouw van de IV-voorzieningen nagenoeg geheel in 2027 zou moeten plaatsvinden. Daarbij overstijgt de voor realisatie benodigde capaciteit de in 2027 beschikbare capaciteit, die door de specifiek benodigde kennis niet verder is op te schalen.

Om inwerkingtreding van het voorstel in 2027 toch mogelijk te maken, is een alternatief implementatiescenario voor de ondersteunende automatiseringsvoorzieningen uitgewerkt. Een deel van de automatiseringsvoorzieningen wordt na invoering van de wetgeving gebouwd en vervolgens in het voorjaar van 2029 geïmplementeerd. In het bijzonder de staffel die nodig is om de startwaarden van vermogensbronnen (step-up per 1 januari 2027) en de historische verkrijgingsprijs van onroerend goed en aandelen in start-ups bij te houden, komt in dit scenario pas voor het eerst voor het belastingjaar 2028 beschikbaar. Dit voorkomt de piekbelasting in kalenderjaar 2027, maar zorgt mogelijk ook voor minder efficiënte inzet van IV-

dagen, waardoor een (relatief beperkte) extra inzet van IV-capaciteit nodig is.

Op grond van dit scenario is invoering van het voorstel per 1 januari 2027 mogelijk, als aan de volgende randvoorwaarden voldaan blijft worden:

- de uitfasering van Cool:gen per 31 december 2026 blijft prioriteit houden in het IV-portfolio van de Belastingdienst. Bij latere uitfasering is het risico dat kennis van de systemen voor de IH zo schaars beschikbaar is dat systeemfouten niet (tijdig) meer kunnen worden opgelost. De heffing van de inkomstenbelasting komt dan mogelijk in gevaar;
- tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel wordt niet tot ingrijpende veranderingen besloten;
- het wetsvoorstel wordt uiterlijk 15 maart 2025 aangenomen door de Tweede Kamer. Latere vaststelling van het wetsvoorstel leidt ertoe dat gegevensleveranciers (banken, verzekeraars) niet tijdig, juist en volledig de gegevens kunnen aanleveren bij de Belastingdienst; en
- arresten van de Hoge Raad leiden niet of tot minimaal aanvullende herstelwerkzaamheden.

Handhaafbaarheid

Een heffing op basis van werkelijk rendement gaat uit van de werkelijke situatie bij individuele belastingplichtigen en is daarmee moeilijker uitvoerbaar dan een forfaitaire heffing. Omdat de Belastingdienst niet beschikt over alle gegevens die voor de belastingheffing relevant zijn, kan het toezicht niet langer – zoals in het huidige forfaitaire stelsel het geval is – vooral geautomatiseerd plaatsvinden door een vergelijking te maken tussen de door de belastingplichtige ingevulde gegevens in de aangifte en de contra-informatie waar de Belastingdienst al over beschikt en in veel gevallen al vooraf in de aangifte invult.

Zoals aangegeven is het aantal belastingplichtigen met een te belasten inkomen in box 3 groot; het gaat om 4,1 miljoen aangiften IH. Naar verwachting zal bij de uitvoering van het wetsvoorstel veel meer sprake zijn van intensief contact tussen belastingplichtigen en de Belastingdienst.

Grofweg zijn in het totale behandelproces van de heffing naar werkelijk rendement verschillende soorten werkzaamheden te onderscheiden:

1. verzoeken om dossiergebonden informatie;
2. vooroverleg;
3. toezicht;
4. bezwaar en beroep;
5. waarderingsvraagstukken;
6. overige inzet van personele capaciteit.

Benodigde Menscapaciteit (in fte)	Structureel	Incidenteel	Totaal
1. Verzoeken om dossiergebonden informatie	120		120
2. Vooroverleg	130	25	155
3. Toezicht	190	30	220
4. Bezwaar en Beroep	60	30	90
5. Inzet business valuators en taxateurs	215	35	250
6. Overig (belastingtelefoon, inning etc.)	190	30	220
	905	150	1055

1. Verzoeken om dossiergebonden informatie

Burgers die in een belastingjaar te maken krijgen met life-events (overlijden, onverdeelde boedel, immigratie, emigratie en scheiden) moeten zelf berekeningen maken om hun vermogensaanwas te bepalen. Naar verwachting gaat dit er in een deel van de gevallen toe leiden dat zij daarom benodigde gegevens opvragen bij de Belastingdienst. Naar verwachting vergt dit een structurele inzet van ongeveer 120 fte. Daarbij is ervan uitgegaan dat een belastingplichtige zich eens in de twintig jaar met een verzoek om informatie tot de Belastingdienst wendt.

2. Vooroverleg

De verwachting is dat belastingplichtigen vaker zullen verzoeken om vooroverleg met de Belastingdienst om vooraf duidelijkheid te krijgen over de juiste toepassing van het nieuwe stelsel in hun individuele situatie. Het kan bijvoorbeeld gaan om waarderingsvraagstukken van vastgoed, niet-beursgenoteerde beleggingen en overige bezittingen. Het fiscale belang bij de waarde van de bezittingen neemt immers substantieel toe bij een heffing die mede de werkelijke waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen en de gerealiseerde inkomsten hieruit belast. De Belastingdienst gaat ten behoeve van het vooroverleg uit van een noodzakelijke extra personele inzet van fiscaal geschoolde medewerkers van structureel

130 fte en rond de introductie van het nieuwe stelsel ongeveer 25 fte incidenteel.

3. Toezicht

Nu de Belastingdienst onder het nieuwe stelsel in veel gevallen niet meer over de contra-informatie beschikt waarmee aangiftes kunnen worden voorgevuld en eenvoudig gecontroleerd, is daarom in een groter aantal gevallen handmatig toezicht nodig. Dit vergt individuele behandeling van dossiers, waarbij contact moet worden gelegd met belastingplichtigen. Uitgegaan is van een toezichtintensiteit van 3% van de aangiften met meer vermogensbronnen dan alleen bank- en spaartegoeden bij Nederlandse financiële instellingen. Dat vergt inzet van structureel ongeveer 190 fte en rond de introductie van het nieuwe stelsel ongeveer 30 fte incidenteel.

Bij een toezichtintensiteit van 1% leidt de doorrekening tot een structurele inzet van circa 60 fte en rond de introductie van het stelsel circa 10 fte incidenteel. Dan zou op een volume van meer dan 1,6 miljoen aangiften met vermogensbestanddelen in box 3 waarvoor de Belastingdienst niet over contra-informatie beschikt circa 16.000 aangiften worden onderworpen aan handmatig toezicht. Dit is vanuit handhavingsperspectief en instandhouding van de compliance een te klein volume. In een stelsel met weinig contra-informatie en een aantal voor discussie vatbare grondslagen acht de Belastingdienst een toezichtintensiteit van 3% (volume van ca. 50.000 aangiften) minimaal noodzakelijk.

4. Bezwaar en beroep

De Belastingdienst zal op grond van uitgevoerde controles correcties doorvoeren op ingediende aangiftes. Voor belastingplichtigen wordt dit - vanwege de verschillende interpretatiemogelijkheden van de waarde van vermogensbronnen - naar verwachting vaker aanleiding in bezwaar en daarna mogelijk ook in beroep te gaan. De Belastingdienst voorziet een noodzakelijke structurele inzet van ongeveer 60 fte en rond de introductie van het nieuwe stelsel ongeveer 30 fte incidenteel.

5. Waarderingsvraagstukken

In alle stappen van het behandelproces en in het bijzonder bij het vooroverleg speelt de waardeontwikkeling van vermogensbronnen een kleinere of grotere rol. In de praktijk vertaalt zich dit in waarderingsvraagstukken. Ter ondersteuning van de medewerkers die

de hiervoor beschreven werkzaamheden uitvoeren zijn ook collega's nodig met waarderingsdeskundigheid (business valuators en taxateurs). Zo is in 850.000 aangiften voor box 3 ook sprake van de vermogensbron onroerende zaken, waarbij voor 200.000 onroerende zaken geen bruikbare WOZ-waarde beschikbaar is. Op basis van de inschatting dat jaarlijks circa 7250 zaken aan de orde zijn, die vragen om inzet van waarderingsdeskundigheid gaat het om structureel ongeveer 215 fte en in de transitiejaren rond de introductie van het nieuwe stelsel om additioneel 35 fte incidenteel.

6. Overige inzet van personele capaciteit

Naast de hiervoor genoemde aantallen benodigde medewerkers in het proces van het vaststellen van de belastingplicht, zijn aanvullend ook medewerkers nodig voor de inning, voor het beantwoorden van algemene vragen (belastingtelefoon), het geven van voorlichting (website van de Belastingdienst), archivering, vaktechnische advisering en management. In totaal gaat het hier om de inzet van 190 fte structureel en in de transitieperiode 2026 – 2029 additioneel 30 fte incidenteel.

Fraudebestendigheid

In een belastingstelsel gebaseerd op werkelijk rendement is iedere aangifte uniek. Zowel de opbrengsten als de kosten verschillen van geval tot geval. Voor een substantieel deel van de aangiften ontbreekt in het nieuwe stelsel uniforme contra-informatie. Relevante informatie moet van de individuele belastingplichtige komen. De voorgestelde invoering van een administratieplicht is daarvan het gevolg.

Complexiteitsgevolgen

In vergelijking met het box 3 stelsel zoals dat in 2001 is ingevoerd neemt de complexiteit in hoge mate toe. Er is een toename van het aantal fiscale regels, een toename van de gegevens die in de aangifte moeten worden uitgevraagd, een toename van de benodigde interactie met belastingplichtigen en een toename van de benodigde gegevensuitwisseling met organisaties buiten de Belastingdienst, terwijl de mogelijkheid aangiften te controleren aan de hand van relevante contra-informatie afneemt. De complexiteit van de systemen die de geautomatiseerde verwerking mogelijk maakt, neemt in samenhang met het hiervoor genoemde toe.

Risico procesverstoringen

Het risico op procesverstoringen is groot, enerzijds vanwege de opgaaf het nieuwe stelsel aan een groot en breed publiek uit te leggen, anderzijds omdat de Belastingdienst met dit wetsvoorstel een nog grotere opgave krijgt om tijdig over voldoende gekwalificeerde medewerkers te beschikken. Naast deze risico's in het uitvoeringsproces brengen de tijdige oplevering van goed werkende IV-voorzieningen en het tot stand brengen van betrouwbare gegevensuitwisseling met ketenpartners (banken, verzekeraars, Kadaster, DUO) ook risico's met zich mee.

Uitvoeringskosten

De incidentele kosten bedragen € 19,74 mln. De structurele uitvoeringskosten bedragen € 108,05 mln.

Een groot deel van de uitvoeringskosten heeft betrekking op de inzet van personele capaciteit. De mate van toezicht is – in zekere mate – een keuze; dit is echter nagenoeg niet het geval bij de inzet van capaciteit op verzoeken van belastingplichtigen om informatie en vooroverleg.

Voor de uitvoeringskosten is op dit moment nog geen dekking en de hoogte van de uitvoeringskosten is mede afhankelijk van de gewenste toezichtintensiteit. Na het maken van keuzes hieromtrent zal besluitvorming over de budgettaire dekking kunnen plaatsvinden.

De hoeveelheid en mate van complexiteit van de burgerreacties valt vooraf moeilijk in te schatten, waardoor op een later moment een herijking van de uitvoeringstoets zal moeten plaatsvinden.

Personele gevolgen

Het voorstel vergt een grote uitbreiding van incidentele (150 fte) en structurele capaciteit (ruim 900 fte). Dit komt boven op de wervingsopgave waar de Belastingdienst in de komende jaren als gevolg van leeftijdsuitstroom al voor staat. Realisatie van de werving en het opleiden van deze medewerkers wordt in de transitiefase met het oog op de krappe arbeidsmarkt nagenoeg onhaalbaar geacht. De verwachting is dan ook dat zeker in de transitiejaren het niveau van toezicht zal achterblijven en de dienstverlening niet tegemoetkomt aan de behoefte van de belastingplichtige. Ook structureel blijft de uitvoering

van het wetsvoorstel gelet op de te verwachten waarderingsvraagstukken arbeidsintensief en complex. Op termijn zal de Belastingdienst er naar verwachting wel in slagen om de personeelscapaciteit op sterkte te brengen.

Invoeringsmoment

Invoering van het wetsvoorstel is mogelijk met ingang van belastingjaar 2027, onder de voorwaarden zoals geformuleerd in het eindoordeel.

Eindoordeel

Het wetsvoorstel heeft door de complexiteit ingrijpende gevolgen voor burgers en de uitvoering en zal – zeker in de transitieperiode van 3 tot 5 jaar na inwerkingtreding van de wet – leiden tot verslechterde dienstverlening, beperkte mogelijkheden tot vooroverleg en onvoldoende toezicht. Onder randvoorwaarden is het voorstel technisch realiseerbaar met ingang van belastingjaar 2027.

Bij een heffing gebaseerd op werkelijk rendement zijn meer gegevens nodig dan bij een forfaitaire heffing, die belastingplichtigen vaak zelf zullen moeten aanleveren. Dit voorstel introduceert een administratieplicht voor circa 1,6 miljoen belastingplichtigen en is ook voor alle andere burgers ingewikkelder. Het voorstel leidt hiermee tot nieuwe en extra administratieve lasten.

De complexiteit in het wetsvoorstel zorgt ervoor dat het voorstel fout- en discussiegevoelig is. Voor de uitvoering is mede hierdoor een uitbreiding van de personele capaciteit van ruim 900 fte nodig; bovenop de al bestaande wervingsopgave. De verwachting is dat deze werving tenminste in de transitieperiode niet gerealiseerd kan worden. In de transitieperiode zal het niveau van dienstverlening en toezicht dan ook onvoldoende zijn. Met onvoldoende dienstverlening en toezicht wordt het risico gelopen dat de bereidheid bij belastingplichtigen om vrijwillig te voldoen aan fiscale verplichtingen afneemt (compliance).

Al deze gevolgen zullen politiek geaccepteerd moeten worden.

De belangrijkste randvoorwaarden die ook dan nog gelden voor invoering per 1 januari 2027 zijn:

- het wetsvoorstel wordt uiterlijk 15 maart 2025 aangenomen door de Tweede Kamer. Latere vaststelling leidt ertoe dat gegevensleveranciers (banken, verzekeraars) niet tijdig, juist en volledig hun gegevens aan de Belastingdienst kunnen aanleveren;
- tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel wordt niet tot ingrijpende veranderingen besloten;
- verschillende nog lopende arresten bij de Hoge Raad leiden niet of nauwelijks tot aanvullende herstelwerkzaamheden;
- omdat een deel van de aanpassingen van de geautomatiseerde systemen in 2028 gerealiseerd zal moeten worden, resteert in dat jaar nagenoeg geen ruimte voor andere aanpassingen in de inkomstenbelasting.

Nota bene: de uitfasering van Cool:gen per 31 december 2026 blijft prioriteit houden in het IV-portfolio van de Belastingdienst. Latere uitfasering heeft grote risico's voor de heffing van de inkomstenbelasting. Dit is de reden dat elke additionele vraag aan de IH-keten, of aanvullende complexiteit in het voorliggende wetsvoorstel, ervoor zorgt dat inwerkingtreding per 2027 niet meer gerealiseerd kan worden.

¹ HR 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963.

² Overbruggingswet box 3, Stb 2022-534.